

Список використаної літератури

1. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні: посіб. – К.: Ленвіт, 2012. 64 с. URL: <https://cutt.ly/XKGLjMH>
2. Divjak T., Forbici G. The future evolution of civil society in the European Union by 2030. *Document information*. 2017. URL: <https://cutt.ly/6KGLtvB>
3. Hummel, S., Pfirter, L., Roth, J., & Strachwitz, R. G. *Understanding Civil Society in Europe: A Foundation for International Cooperation*. (IFA Edition Culture and Foreign Policy). Stuttgart: IFA (Institut für Auslandsbeziehungen). 2020. URL: <https://cutt.ly/hKGGK4hb>

Дар'я БІЛА

*аспірантка кафедри державного управління
і місцевого самоврядування,
НТУ «Дніпровська політехніка»*

МОЛОДІЖНА ПОЛІТИКА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Сьогодні молодіжна політика в Україні стає пріоритетним напрямом діяльності органів публічного управління, власне як і в більшості європейських країн. Кожна європейська держава має свою стратегію для надання молоді можливостей для власної реалізації та отримання досвіду, які дозволять їй інтегруватись у суспільство, бути активними та відповідальними його членами та рушійною силою майбутніх змін. Молодіжна політика ряду європейських країн ґрунтується на правах молодої людини і демократичних стандартах, орієнтована на можливості залучення молоді в їх розробку і реалізацію, що створює умови для навчання, можливостей і досвіду, тому ця тема є актуальною. А для України ефективна молодіжна політика – це прояв європейського цивілізаційного вибору, фактор боротьби із окупантом й повоєнного відновлення нашої країни, що додатково підсилює актуальність цієї публікації.

Враховуючи значущість цієї проблеми, широке коло науковців досліджують питання формування і реалізації молодіжної політики. Так, серед фундаментальних досліджень у галузі публічного управління, що стосуються молодіжної політики, вирізняються роботи таких знаних дослідників, як Є. Бородин, О. Вишневська, М. Канавець, О. Кулініч, В. Мамонова, Н. Метьолкіна, В. Омельчук, В. Орлов, І. Парубчак, К. Плоский, Н. Сорокіна, Р. Сторожук, Т. Тарасенко, І. Хожило, І. Хохрякова, Ю. Шевцова та ін. Однак, вивчення європейського досвіду соціалізації молоді через залучення її до активної участі у роботі європейських структур не можна вважати остаточно завершеним, ця тема надто мінлива й потребує постійної наукової роботи. Отже, «...динамічний розвиток українського суспільства ставить на порядок денний нові суспільні виклики» [1, с. 37].

Упродовж останніх 30-ти років в Україні було сформовано законодавчу основу з питань «соціального становлення та розвитку молоді, утворено центральні і місцеві органи виконавчої влади, які забезпечують формування та реалізацію державної молодіжної політики, створено мережу установ і закладів для молоді, розроблено та забезпечено виконання державних і регіональних молодіжних програм, запроваджено механізм підтримки молодіжного руху та різних категорій молоді» [1, с. 37]. Від самого початку поступу України у формуванні нормативного забезпечення молодіжної політики і молодіжної роботи одним із джерел законодавчих ініціатив молоді та для молоді в Україні були і залишаються міжнародні документи, законодавство і програми ЄС, а також досвід найбільш успішних в ініціюванні і розробленні змісту молодіжної політики держав, таких, як Швеція, Німеччина, Австрія і Франція. Проте існують істотні відмінності у розрізі різних країн, це стосується ступеню розвитку та діяльності молодіжних рухів та організацій, які залежать від рівня впливу у суспільстві традиційних політичних сил та громадських організацій, їх здатності відповідати вимогам часу, відкритості суспільства до новацій, рівня політичної культури влади та громадян тощо. Хоча спільна риса – гуманність, правовий і рівний підходи, притаманні всім національним законодавчим нормам щодо молоді. Тому вважаємо за необхідне враховувати, що

незважаючи на визначення країнами-членами ЄС спільних цінностей і напрямів у сфері молодіжної політики, кожна з країн повинна розробляти і реалізовувати власне молодіжне законодавство, не є винятком і Україна, яка визначально зробила свій цивілізаційний вибір.

Згідно з визначенням, яке надає Рада Європи, молодіжна робота – це сукупність заходів, що проводяться з молоддю та для молоді в соціальній, освітній, культурній або політичній сферах. Основною метою молодіжної роботи є надання молодим людям можливостей формувати своє майбутнє. Згідно з Резолюцією про молодіжну роботу Ради Європи, узагальнено можна сказати, що молодіжна робота є основним інструментом реалізації молодіжної політики й базується на неформальній та інформальній освіті, проводиться поза межами формальної освіти, організовується силами молоді та спеціалістами з молодіжної роботи. Саме тому починаючи з 2014 року, уряд у партнерстві з громадськістю розробляє і впроваджує комплекс заходів щодо реформування молодіжної сфери. Головною метою цих реформ є створення умов, за яких молодь не мала би бажання полишати свої громади, а могла б реалізувати свій інтелектуальний, творчий та соціальний потенціал за місцем проживання.

Молодіжна робота в умовах інтеграції України до Європейського Союзу, усе більше охоплює спорт та послуги для молоді. Загальними цілями молодіжної роботи в територіальних громадах є інтеграція та залучення молоді до життєдіяльності суспільства та роботи в органах місцевого самоврядування. Основними досягненнями України у молодіжній сфері, можна назвати розробку нового законодавства та стратегічних документів, зокрема прийняття Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021 – 2025 роки [2], а також проекти та ініціативи для молоді у рамках виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Наразі, на тлі посилення поступу України до членства в ЄС, в Україні здійснюється активний розвиток міжнародних молодіжних контактів, зокрема особлива увага приділяється співробітництву у сфері розвитку волонтерського руху, неформальної освіти для молоді та молодіжних робітників як засобу сприяння участі молоді в демократичному житті та ринку праці, діяльності молодіжних організацій і діалогу з питань молодіжної політики, у тому числі через програми ЄС у сфері молоді, зокрема, «Еразмус+» [3] (молодіжний та спортивний компоненти), тобто Україна тісно співпрацює з європейськими державами. Хоча маємо зазначити, що незважаючи на те, що «Програма «Еразмус+» є одним з інструментів забезпечення міжнародної мобільності молоді, водночас, чинний статус України у програмі не дає українським молодіжним та спортивним ОГС повною мірою ініціювати і впроваджувати проекти в рамках участі у ній.

Загалом, дослідження в молодіжній сфері свідчать про те, що в країнах Європи, можна виділити спільні елементи молодіжної політики, які стали б суттєвим важелем змін до її формування, це:

- соціальний ланцюг між державою, молодими людьми і суспільством через консультації та вплив;
- поради та інформація про права молодих людей та можливості для них;
- свобода культурного, творчого та політичного вираження;
- культура продовження освіти і професійної освіти;
- відповідна спеціальна підтримка для молодих людей груп ризику;
- підтримка і заохочення активного проведення вільного часу;
- правильна організація професійної підготовки тих, хто працює з молодими людьми;
- дослідження труднощів, з якими стикаються молоді люди;
- сприяння міжнародним зв'язкам між молодими людьми тощо.

Україні у ході подальшого поступу до інтеграції в ЄС та реалізації завдань та заходів Програми «Молодь України» на 2021 – 2025 роки будуть вирішені питання сприяння розвитку молоді та усунення бар'єрів, щоб жодна молода людина, незалежно від статі, віку, місця проживання, психологічних і фізичних здібностей, інвалідності та інших ознак у всіх сферах життєдіяльності не була прямо чи опосередковано виключена із суспільства та мала можливість реалізувати в Україні свій потенціал.

Список використаної літератури

1. Бородін Є. І., Хожило І. І., Європейські структури та програми з питань молоді. Журнал *Аспекти публічного управління*. 2014. № 9–10(10–12). С. 36–41. URL: <file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/114-Article%20Text-114-1-10-20160416.pdf>
2. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки, Розпорядження КМУ від 23 грудня 2020 р. № 1669-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1669-2020-%D1%80#Text>
3. Бровко Н. І., Сімакова С. І. Молодіжна політика в Україні: український та європейський досвід. *Features of the application of regulations: the experience of foreign countries*. July 1–2, 2020. С. 23–27. URL: http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/5317/1/Molodizhna_polit.pdf

Євгеній БОРОДІН

д.і.н., професор, професор кафедри

державного управління і місцевого самоврядування,

НТУ «Дніпровська Політехніка»

ВИЗНАЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ НАПРЯМІВ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ

Процес європейської інтеграції України, в основі якого лежить курс на вступ до Європейського Союзу, впливає на різноманітні напрями публічної політики, в тому числі й на молодіжний сектор нашої країни. На сучасному етапі обидва партнери накопичили певний досвід стратегічного планування у молодіжній сфері, визначення пріоритетних напрямів діяльності публічного сектору.

Нині існує можливість провести порівняльний аналіз стратегічних напрямів молодіжної політики ЄС та України на основі сучасних документів, які ухвалено з доволі невеликим часовим розривом, що забезпечило обґрунтованість запропонованого дослідження, в центрі якого лежить питання про бачення змісту та перспектив молодіжної політики як наднаціонального утворення, так й його потенційного учасника. Незважаючи на те, що в Угоді про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, висвітлення молодіжної проблематики не містило зобов'язань для української сторони щодо виконання певних документів партнерів по угоді, актуальним є завдання узгодження підходів у молодіжному секторі.

Молодіжна стратегія ЄС на 2019 – 2027 роки була ухвалена 26 листопада 2018 р. під назвою «Залучення, встановлення зв'язку та надання можливостей молоді» (Engaging, Connecting and Empowering young people). Зазначений документ прийшов на зміну попередній молодіжній стратегії ЄС під назвою «Інвестування та залучення» (Investing and Empowering), яка запроваджувалася у 2010 – 2018 роках. Наявна практика ЄС називати молодіжні стратегії ключовими для подальшої молодіжної політики словами спрощує завдання дослідника щодо викладення сутності основного спрямування документу. Саме поєднання трьох ключових дієслів «залучати, встановлювати зв'язок, надавати можливості» (Engage, Connect, Empower) визначили концептуальну основу європейської молодіжної політики. Вони отримали назву «основних сфер молодіжного сектора» (core areas of the youth sector).

Кожен із зазначених елементів тріади нової молодіжної політики отримав відповідне визначення в тексті стратегії. Поняття «залучати» означає забезпечення «сприяння участі молоді в демократичному житті», «встановлювати зв'язок» – «об'єднання молодих людей у всьому ЄС та за його межами для сприяння добровільній участі, навчальній мобільності, солідарності та міжкультурному взаєморозумінню», «надавати можливості» – «підтримку розширення прав і можливостей молоді через якість, інновації та визнання молодіжної роботи» [3].

Окрім цих стратегічних напрямів діяльності влади у молодіжній сфері на основі участі представників самої молоді було розроблено та викладено у третьому додатку до тексту